

Uchwała nr 103
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 8 września 2025 roku
w sprawie potrzeby podjęcia kompleksowych i skoordynowanych działań w celu
skutecznego przeciwdziałania marnowaniu żywności

Na podstawie art. 35 ust. 2 pkt 2 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 z późn. zm.) oraz § 10 Rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2052), uchwala się co następuje:

§ 1. Istota stanowiska i apel o skoordynowaną reakcję

- 1. Rada Działalności Pożytku Publicznego przyjmuje niniejsze stanowisko** w efekcie debaty pt. „Przeciwdziałanie Marnowaniu Żywności – skala – wyzwania – narzędzia – czy przeciwdziałamy?“, która odbyła się podczas posiedzenia plenarnego Rady w dniu 30 czerwca 2025 r.
- 2. Rada wyraża swoje najgłębsze zaniepokojenie** skalą problemu marnotrawstwa żywności w Polsce oraz jego negatywnymi skutkami społecznymi, ekonomicznymi i środowiskowymi.
- 3. Rada ze szczególnym niepokojem odnotowuje fakt, iż** w Polsce marnuje się blisko **5 milionów ton żywności rocznie**, z czego mimo obowiązywania ustawy, organizacje pozarządowe odzyskują w handlu **mniej niż 1% żywności**, która mogłaby trafić do osób potrzebujących, podczas gdy w tym samym czasie **w Polsce w sferze skrajnego ubóstwa żyje już 2,5 miliona** obywateli, a ponad 1,4 miliona osób jest objętych pomocą żywnościową. Ten rażący dysonans etyczny, społeczny i gospodarczy **wymaga podjęcia pilnych i zdecydowanych działań** na szczeblu rządowym.
- 4. W związku z powyższym, Rada zwraca się z apelem** do Prezesa Rady Ministrów o podjęcie skoordynowanej i międzyresortowej reakcji na ten narastający problem

społeczny, ekonomiczny i środowiskowy.

5. Niniejsze stanowisko stanowi kontynuację i wzmocnienie dotychczasowych stanowisk Rady w tym obszarze, wyrażonych wcześniej m.in. w uchwale nr 152 z dnia 30 czerwca 2023 r. oraz w uchwale nr 6 z dnia 4 stycznia 2025 r.

§ 2. Problem procedowanej nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności

1. Rada z niepokojem odnotowuje opóźnienie w pracach nad kluczowym dla rozwiązania problemu projektem ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności (nr UD133 w Wykazie prac legislacyjnych Rady Ministrów). Jednocześnie, w oparciu o dostępne informacje oraz dotychczasowe doświadczenia, **Rada zauważa, że obecna ustawa, nadal omijana przez niektóre podmioty, jak wynika z danych GIOŚ, wykazuje niewystarczającą skuteczność oraz brak skutecznych mechanizmów dyscyplinujących.** W związku z tym **Rada wyraża głęboką obawę, że aktualne kierunki zmian nie zapewniają systemowego rozwiązania problemu, nie uwzględniając części kluczowych postulatów** podnoszonych od lat przez stronę społeczną.

2. Rada w dalszej części niniejszego stanowiska przedstawia skonsolidowane postulaty dotyczące zarówno pilnych zmian w prawie, jak i niezbędnych działań o charakterze systemowym, których podjęcie uważa za kluczowe dla skutecznego rozwiązania problemu marnotrawstwa żywności w Polsce i skorelowania go z problemem rosnącego ubóstwa.

§ 3. Skonsolidowane postulaty Rady

Rada Działalności Pożytku Publicznego, bazując na wnioskach z debaty oraz swoich wcześniejszych pracach, za niezbędne uznaje podjęcie działań w następujących obszarach:

1. W zakresie zmian w Ustawie o przeciwdziałaniu marnowaniu żywności oraz w przepisach powiązanych, Rada postuluje o:

1) doprecyzowanie definicji marnowania żywności oraz sprzedawcy żywności, mających kluczowe znaczenie dla skutecznego funkcjonowania pierwotnych założeń ustawy;

2) objęcie obowiązkiem wynikającym z ustawy innych, kluczowych ogniw łańcucha żywnościowego, w tym producentów oraz przetwórców, w szczególności biorąc pod uwagę, że przetwórstwo żywności odpowiada za znacznie większą skalę marnowania niż handel;

3) pilną nowelizację przepisów, w szczególności art. 52 Ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, w celu umożliwienia legalnej i bezpiecznej redystrybucji na cele społeczne żywności po upływie daty minimalnej trwałości (oznaczonej jako „najlepiej spożyć przed”);

4) ograniczenie swobody umów podmiotów z organizacjami poprzez wprowadzenie norm semiimperatywnych, ustalających minimalny poziom partycypacji podmiotów w kosztach realizacji umów przez organizacje pozarządowe;

5) zapewnienie stałej ewaluacji ustawy - tak by móc oceniać skuteczność i zasadność przewidzianych rozwiązań;

6) gruntowną reformę systemu opłat za marnowanie żywności poprzez znaczące podwyższenie stawki (z obecnych 0,1 zł/kg na 0,5 zł/kg), czyniąc przekazanie żywności organizacjom bardziej opłacalnym niż jej zmarnowanie i uwzględniając inflację, która wpłynęła na wzrost kosztów procesu obsługi ratowania żywności przed zmarnowaniem przez organizacje pozarządowe;

7) zastosowanie zapisów uniemożliwiających stosowanie praktyk w obrocie handlowym mających negatywny wpływ na przeciwdziałanie marnowaniu żywności.

2. W zakresie niezbędnych zmian systemowych i międzyresortowych, Rada apeluje o:

1) pilne usunięcie barier i obszaru niepewności prawno-podatkowych, w szczególności poprzez:

a) wprowadzenie rozwiązań prawnych, które jednoznacznie wyłączą wartość otrzymanej darowizny żywności z przychodów organizacji pozarządowej, jak i

b) utożsamiając cele zwolnienia nieodpłatnej dostawy żywności z aktualnej "działalności charytatywnej" w przepisach o VAT z celami przeznaczenia żywności "uratowanej" w świetle Ustawy oraz przesądzając kierunek wymogów dokumentacyjnych;

Stan obecny generuje sztuczne obciążenia w zakresie obowiązków dokumentacyjnych, sprawozdawczych i audytowych oraz potencjalne zagrożenia podatkiem VAT; Działania te mają na celu zwiększenie przewidywalności prawa i bezpieczeństwa prawnopodatkowego organizacji;

2) zapewnienie stabilnych, systemowych źródeł finansowania kosztów operacyjnych systemu ratowania żywności oraz odpowiedniej infrastruktury transportu, magazynowania, przechowywania i redystrybucji m.in. poprzez przywrócenie dedykowanych programów w Narodowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wpisanie tego typu działań do katalogu zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego;

3) podjęcie i stałe prowadzenie, we współpracy ze stroną społeczną, ogólnopolskich kampanii informacyjno-edukacyjnych, budujących w społeczeństwie świadomość skali problemu i promujących postawy proekologiczne i prospołeczne, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw domowych, które generują największy udział w marnotrawstwie żywności.

§ 4 Apel o koordynację i współpracę

Rada podkreśla, że skuteczne przeciwdziałanie marnowaniu żywności, ze względu na swój horyzontalny charakter, wykracza poza kompetencje jednego resortu. Konieczne jest podjęcie realnej, ponadsektorowej współpracy i zapewnienie przez Prezesa Rady Ministrów skutecznej koordynacji działań pomiędzy Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Klimatu i Środowiska, Ministerstwem Finansów oraz innymi właściwymi organami administracji rządowej i samorządowej, przy stałym i partnerskim udziale strony społecznej. **Rada zwraca się z prośbą** do Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego o wprowadzenie przedmiotu uchwały na posiedzenie

Komitetu.

§ 5 Przekazanie uchwały

Rada wnosi o przekazanie niniejszej uchwały:

1. Prezesowi Rady Ministrów;
2. Przewodniczącemu Komitetu do spraw Pożytku Publicznego;
3. Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
4. Ministrowi Klimatu i Środowiska;
5. Ministrowi Finansów;
6. Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

§ 6. Wejście w życie

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Współprzewodniczący

Rady Działalności Pożytku Publicznego

Michał Braun

Maciej Kunysz